

## UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 roku wydanym w połączonych do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawach z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. przeciwko Instytutowi Centrum (...) w Ł. o zapłatę zasądził od pozwanego na rzecz powódki odpowiednio:

1. kwotę 14.752,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty (pkt 1) i kwotę 3164 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3), oddalając powództwo w pozostałym zakresie (pkt2) i nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 12 235,20 zł (pkt 4);
2. kwotę 14.463,52 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 27 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty (pkt 1) i kwotę 3149 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt3), oddalając powództwo w pozostałej części (pkt 2) i nadał wyrokowi w pkt 1 rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 12.039,41 zł (pkt 4),
3. kwotę 11.899,77 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 sierpnia 2014 roku do dnia zapłaty (pkt 1) i kwotę 3021 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 3), oddalając powództwo w pozostałej części (pkt 2) i nadał wyrokowi w pkt 1 rygor natychmiastowej wykonalności w zakresie kwoty 10.091,02 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że w dniach 27 sierpnia 2014 roku i 26 sierpnia 2014 roku powódka (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. wniosła trzy pozwy w postępowaniach nakazowych, przeciwko Instytutowi Centrum (...) w Ł., odpowiednio o zapłatę kwot: 14.752,68 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, 14.463,52 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz 11.899,77 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. W każdej ze spraw powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz o zasądzenie na swoją rzecz kwot stanowiących równowartość 40 euro - tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności (tj. odpowiednio kwoty 167,48 zł, 166,28 zł oraz kwoty 171,60 zł, obliczonych zgodnie ze średnim kursem Narodowego Banku Polskiego odpowiednio na dzień 31 stycznia 2013 roku, 28 lutego 2013 roku i 31 maja 2013 roku. W uzasadnieniu pozwów podniesiono, iż powódka dochodzi roszczeń wynikających z siedemnastu umów dostawy produktów medycznych oraz sprzętu medycznego, zawartych pomiędzy pozwanym, a powódką, z których należności objęte zostały: w pierwszym pozwie z dnia 27 sierpnia 2014 roku fakturami VAT numer: F/1/ (...), F/1/ (...), F/1/ (...), F/1/ (...), F/1/ (...), F/1/ (...) i F/1/ (...), w drugim pozwie z dnia 27 sierpnia 2014 roku fakturami VAT numer (...), w trzecim pozwie z dnia 25 sierpnia 2014 roku fakturami VAT numer (...). Powódka wskazała, że wzywała stronę pozwaną do zapłaty powyższych należności, wezwanie to zostało jednak bezskuteczne.

Zarządzeniami z dnia 15 września 2014 roku i 25 września 2014 roku stwierdzono brak podstaw do wydania nakazów zapłaty w postępowaniu nakazowym i skierowano sprawy do postępowań upominawczych. Nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym, wydanymi w dniu 15 września 2014 roku w sprawach o sygnaturze akt II Nc 838/14, II Nc 839/14 oraz w dniu 25 września 2014 roku w sprawie o sygn. akt II Nc 834/14 Sąd Rejonowy dla Łodzi – W. w Ł. orzekł zgodnie z żądaniem pozwów w każdej z tych spraw, orzekając jednocześnie o kosztach procesu i rekompensacie za koszty odzyskania wierzytelności. Pozwany złożył skuteczne sprzeciwy od wszystkich powyższych nakazów zapłaty, zaskarżając je w całości i wskazując, że uznaje powództwa w zakresie roszczeń głównych tj. w zakresie kwot: 12.235,20 zł, 12.039,41 zł i 10.091,02 zł. Wniósł o oddalenie powództw w zakresie odsetek ustawowych od tych należności tj. w zakresie kwot: 2.517,48 zł, 2.424,11 zł i 1.808,75 zł oraz o oddalenie powództw co do kwot stanowiących równowartości 40 euro - tytułem rekompensat za koszty odzyskania wierzytelności. Pozwany wniósł także o odroczenie terminu płatności roszczeń głównych, w ten sposób, iż termin płatności ustalony zostanie na 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroków w sprawach oraz o nieobciążanie go kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego. Pozwany wskazał, że w jego ocenie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności przemawiające za zastosowaniem art. 320 k.p.c., poprzez odroczenie zapłaty całej należności. Wniosek o oddalenie

roszczenia o zasądzenie odsetek od dnia wymagalności do dnia wniesienia pozwu pozwany uzasadnił swoją sytuacją finansową i próbą polubownego rozstrzygnięcia sprawy.

Postanowieniem z dnia 4 grudnia 2014 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt II C 743/1 Sąd Rejonowy połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę o sygnaturze II C 743/14 ze sprawą II C 742/14, zaś postanowieniem z dnia 11 grudnia 2014 roku wydanym w sprawie o sygnaturze akt II C 859/14, Sąd połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę o sygnaturze II C 859/14 ze sprawą IIC 742/14.

W odpowiedzi na sprzeciwy pozwanego od wyżej wskazanych nakazów zapłaty, powódka w podtrzymała wnioski i twierdzenia zawarte w pozwach, wniosła o oddalenie wniosków pozwanego opartych o art. 320 k.p.c. oraz o art. 102 k.p.c.

Sąd Rejonowy oparł rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych. Instytut Centrum (...) w Ł., w wyniku rozstrzygnięcia postępowania przetargowego, zawarł jako zamawiający z (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. siedemnaście umów dostawy sprzętu i artykułów medycznych. Wykonując powyższe umowy, (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. dostarczyła Instytutowi Centrum (...) w Ł. zamówiony sprzęt i artykuły medyczne, wystawiając z tego tytułu faktury oraz określiła termin płatności należności wynikających z tych faktur zgodnie z zawartymi umowami. W dniu 13 listopada 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 43,20 zł z terminem zapłaty 12 stycznia 2013 roku. W dniu 19 listopada 2012 roku wystawiono faktury VAT numer: F/1/ (...) na kwotę 1.620 zł i F/1/ (...) na kwotę 304,02 zł z terminem zapłaty obydwu faktur 18 stycznia 2013 roku. W dniu 23 listopada 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) na kwotę 918,66 zł z terminem zapłaty 22 stycznia 2013 roku. W dniu 26 listopada 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) na kwotę 109,45 zł z terminem zapłaty 25 stycznia 2013 roku. W dniu 28 listopada 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) na kwotę 7.319,91 zł z terminem zapłaty 27 stycznia 2013 roku. W dniu 29 listopada 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 1.919,96 zł z terminem zapłaty 28 stycznia 2013 roku. W dniu 14 grudnia 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 4.713,12 zł z terminem zapłaty 12 lutego 2013 roku. W dniu 17 grudnia 2012 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 2.869,56 zł z terminem zapłaty 16 stycznia 2013 roku. W dniu 17 grudnia 2012 roku wystawiono faktury VAT numer (...) na kwotę 3.781,08 zł i numer F/1/ (...) na kwotę 675,65 zł z terminem zapłaty obydwu 15 lutego 2013 roku. W dniu 18 lutego 2013 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 5.560,95 zł z terminem zapłaty 20 marca 2013 roku. W dniu 21 lutego 2013 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 918,66 zł z terminem zapłaty 22 kwietnia 2013 roku. W dniu 5 marca 2013 roku wystawiono fakturę VAT numer F/1/1 (...) opiewającą na kwotę 424,44 zł z terminem zapłaty 4 maja 2013 roku. W dniu 7 marca 2013 roku wystawiono fakturę VAT numer (...) opiewającą na kwotę 3.186,97 zł z terminem zapłaty 6 maja 2013 roku.

Pozwany nie uregulował należności objętych powyższymi fakturami VAT, w związku z czym (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. pismami z dnia 29 lipca 2014 roku wezwała Instytut do zapłaty kwot należności głównych wynikających z tych faktur wraz z odsetkami wyznaczając nieprzekraczalny termin zapłaty wszystkich tych kwot do dnia 5 sierpnia 2014 roku.

Pozwany Instytut znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, jest zadłużony na łączną kwotę ok. 284 milionów złotych. Zadłużenie dotyczy okresu około 15-letniego. Największym wierzycielem Instytutu jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych, pozostałą część stanowią kontrahenci oraz firmy finansujące zadłużenie pozwanego. Jednym z czynników, który wpłynął na powstanie zadłużenia była niższa cena niż ta, za którą można wykonać daną procedurę medyczną, niedoszacowanie tych procedur, przez NFZ. Zgodnie z bilansem sporządzonym na dzień 31 grudnia 2013 roku, pozwany Instytut wykazał stratę w wysokości 19.913.407,40 zł netto, natomiast na dzień 30 czerwca 2014 roku strata pozwanego wyniosła 6.713.680,78 zł netto. Władze Instytutu Centrum (...) o jego kondycji finansowej informowały Ministerstwo Zdrowia, które zaakceptowało plan restrukturyzacji sporządzony przez firmę (...). Plan został złożony do Ministerstwa Skarbu w połowie marca 2015 roku w celu weryfikacji i zaakceptowania. Założeniem planu jest ubieganie się o dotację w kwocie 233 mln. zł oraz pożyczkę ze Skarbu Państwa w kwocie około 30 mln zł. Ministerstwo Skarbu ma 2 miesiące na podjęcie decyzji. Wcześniej odbyło się spotkanie w Ministerstwie Zdrowia z przedstawicielami Ministerstwa Skarbu, Ministerstwa Nauki i Ministerstwa Zdrowia, gdzie wstępnie ustalono, że z chwilą zatwierdzenia planu będą następne spotkania dotyczące harmonogramu otrzymania dotacji i

spląty zadłużenia instytutu. Dopiero po zaakceptowaniu planu będą ustalane harmonogramy spląt. Od momentu złożenia planu procedura ma trwać 6 miesięcy. Od dnia 20 lutego 2014 roku zmieniła się dyrekcja instytutu i w tej dacie nastąpiła restrukturyzacja instytutu.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2014 roku pozwany posiadał środki pieniężne w kasie i na rachunkach w wysokości 869.327,57 zł. Przychody pozwanego netto ze sprzedaży w 2013 roku wyniosły 211.109.297,68 zł, pozostałe przychody operacyjne - 14.892.599,76 zł, a przychody finansowe 92.018,96 zł. Koszty działalności operacyjnej powoda wyniosły 220.162.418,66 zł (w tym: amortyzacja, zużycie materiałów i energii, usługi, podatki i opłaty, wynagrodzenia, ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia oraz pozostałe koszty rodzajowe).

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd Rejonowy uznał powództwa za zasadne w znacznej części.

Po pierwsze pozwany dokonał skutecznego uznania powództw w zakresie kwot: 12.235,20 zł, 12.039,41 zł i 10.091,02 zł. Uznanie to jest zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, nie zmierza do jego obejścia i nie wykracza przeciwko zasadom współżycia społecznego.

Zakres okoliczności spornych istotnych dla rozstrzygnięcia procesu został obejmował kwestię zasadności żądania zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie oraz rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 403). Między stronami sporna pozostawała również zasadność odroczenia terminu płatności na podstawie art. 320 k.p.c.

Sąd Rejonowy wskazał, że stosownie do brzmienia art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W myśl § 2 przywołanego przepisu, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Świadczenie odsetkowe jest należne wierzycielowi niezależnie od winy dłużnika, a zatem dla wykazania zasadności roszczenia wystarczy udowodnienie, iż dłużnik był obowiązany do świadczenia pieniężnego, którego nie wykonał w terminie. Dłużnik nie może się zwolnić z obowiązku zapłaty odsetek przez wykazanie, że nie ponosi odpowiedzialności za okoliczności, które spowodowały opóźnienie. Reżim odpowiedzialności dłużnika jest tu bardzo surowy (odpowiedzialność ma charakter tak zwanej odpowiedzialności absolutnej), ponieważ dłużnik nie może uwolnić się od niej ani przez ekskulpację, ani przez powołanie się na okoliczności egzoneracyjne. Odsetki należą się za cały czas opóźnienia, począwszy od dnia wymagalności długu.

W rozpoznawanej sprawie nie było sporne, że należne powodowi sumy pieniężne, wynikające z zawartych z pozwanym Instytutem umów, stały się wymagalne odpowiednio: w dniu 12 stycznia 2013 roku, w dniu 18 stycznia 2013 roku, w dniu 22 stycznia 2013 roku, w dniu 25 stycznia 2013 roku, w dniu 27 stycznia 2013 roku, w dniu 28 stycznia 2013 roku, w dniu 12 lutego 2013 roku, w dniu 16 stycznia 2013 roku, w dniu 15 lutego 2013 roku, w dniu 20 marca 2013 roku, w dniu 22 kwietnia 2013 roku, w dniu 4 maja 2013 roku, w dniu 6 maja 2013 roku. We wskazanych terminach pozwany nie wykonał zobowiązania, wskutek czego po stronie powódki powstało roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie, zatem powództwa w tym zakresie były zasadne.

Sąd Rejonowy podkreślił przy tym, że stanowisko strony pozwanej kwestionujące zasadność roszczenia odsetkowego z powodu trudnego stanu finansowego Instytutu (...), jest chybione, bowiem odwołuje się ono de facto do braku winy dłużnika w terminowym spełnieniu świadczenia, irrelevantnej dla powstania obowiązku odsetkowego.

Sąd Rejonowy ocenił jako niezasadne zgłoszone przez powódkę roszczenie o zapłatę o kwot: 167,48 zł, 166,28 zł oraz 171,60 zł, stanowiących równowartość 40 euro, tytułem rekompensaty za koszty odzyskania wierzytelności. Wskazał, że zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. z 2013 r. poz. 403) od dnia nabycia przez wierzyciela uprawnienia do naliczania odsetek z tytułu opóźnienia w zapłacie należności wynikającej z umowy przysługiwać mu będzie, bez konieczności wezwania, kwota tak zwanej stałej rekompensaty w wysokości, wyrażonej w złotych, równowartości kwoty 40 euro, obliczonej według średniego kursu ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w

którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne. W przypadku, gdy koszty odzyskania należności, czyli wydatki, które poniósł wierzyciel dochodząc należnej mu kwoty, przekroczą kwotę starej rekompensaty, wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia na drodze sądowej zwrotu wszelkich wydatków, jakie poniósł w związku z próbą odzyskania należności, w tym kosztów postępowania sądowego (art. 10 ust. 2 ustawy). Sąd Rejonowy wywiódł, że w wypadku dochodzenia przez wierzyciela zapłaty rekompensaty w wysokości przekraczającej kwotę 40 euro, nie może on już żądać dodatkowo zapłaty stałej rekompensaty, na co wskazuje wykładnia językowa, jak również wykładnia systemowa. Nie budzi bowiem wątpliwości, że podczas kompensacji uszczerbku majątkowego niedopuszczalne jest przyznanie odszkodowania przenoszącego wartość samej szkody, gdyż doprowadziłoby to do bezpodstawnego wzbogacenia wierzyciela. Roszczenie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych stanowi w istocie zryczałtowane odszkodowanie należne wierzycielowi z tytułu konieczności podjęcia czynności zmierzających do uzyskania płatności od dłużnika, a więc gdy koszty poniesione przez wierzyciela przewyższają kwotę stałej rekompensaty - nie jest możliwe żądanie zapłaty dodatkowo, obok rzeczywiście poniesionych kosztów, kwoty 40 euro, ponieważ byłoby to niezasadne świadczenie ponad uszczerbek wierzyciela. W przedmiotowej sprawie dochodzenie przez powoda zwrotu kosztów postępowania przewyższających równowartość stałej rekompensaty wyłącza jego uprawnienie do żądania równowartości 40 euro.

Analizując zasadność zgłoszonego przez pozwanego wniosku o odroczenie terminu zapłaty kwot należnych powódce na podstawie art. 320 k.p.c. Sąd Rejonowy podkreślił, że instytucja określona w art. 320 k.p.c. ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ochrona, jaką zapewnia dłużnikowi art. 320 k.p.c., nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. Jednakże, instytucja z art. 320 k.p.c. nie służy li tylko zabezpieczeniu interesów pozwanego, lecz może służyć również z korzyścią dla powoda, chroniąc tego ostatniego przed podjęciem bezskutecznej egzekucji. Pomimo tego, że przepis art.320 k.p.c. literalnie umocowuje sąd tylko do rozkładania dłużnikowi świadczenia pieniężnego na raty, nie wyłącza on możliwości odroczenia zapłaty całej należności w powołaniu się na silniejszą ochronę materialnoprawną dłużnika wynikającą z art. 5 k.c.

W ocenie Sądu Rejonowego w rozpoznawanej sprawie nie zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, przemawiający za zasadnością skierowania do instytucji z art. 320 k.p.c. Pozwany jest podmiotem funkcjonującym w realiach obrotu rynkowego, a zatem powinien dochować należytej staranności podczas prowadzenia swoich spraw i zabezpieczyć środki pieniężne na zapłatę zaciętych zobowiązań. Nie zmienia tego fakt, iż pozwany zajmuje się działalnością leczniczą, a nadto jest jednostką finansowaną ze środków publicznych. Instytut uczestniczy w obrocie cywilnoprawnym na takich samych zasadach jak każdy inny podmiot prawa, a więc powinien ponosić skutki własnych działań i zaniechać w pełnym zakresie, w szczególności nie może on skutecznie tłumaczyć niewykonania zaciętych zobowiązań swojej trudnej sytuacji budżetowej. Kontrahenci Instytutu również prowadzą działalność gospodarczą, a zatem opóźnienie w otrzymaniu zapłaty od pozwanego może przyczynić się do znaczącego pogorszenia sytuacji finansowej wierzycieli, niekiedy skutkującego utratą własności finansowej. Pozwany nie uprawdopodobnił przy tym, że odroczenie terminu płatności należności (...) sp. z o.o. z siedzibą w B. zwiększy prawdopodobieństwo pozaegzekucyjnego zaspokojenia powódki. Twierdzenia pozwanego, iż pozyska on ze Skarbu Państwa dodatkowe środki umoliwiącyce spełnienie nie zostały poparte rzetelnym materiałem dowodowym. Pozwany nie przedstawił szczegółowego planu spłaty wierzycieli w wypadku uzyskania środków z budżetu państwa. W dacie zamknięcia rozprawy pozwany Instytut nie dysponował wiedzą dotyczącą tego, czy plan restrukturyzacyjny zostanie zatwierdzony ani kiedy pozwany otrzyma na jego podstawie ewentualne środki finansowe. W konsekwencji Sąd Rejonowy zna, że zastosowanie instytucji odroczenia terminu płatności w oparciu art. 320 k.p.c. wyraźnie godziłoby w prawnie chroniony interes wierzyciela do możliwie szybkiego uzyskania należnego świadczenia oraz naraziłoby go na ewentualne

niewypacalno## du#nika. Dodatkowo S#d podniós#, #e zdolno## podmiotu do uiszczenia dochodzonej nale#no#ci nie mo#e by# badana w oderwaniu od jej wysoko#ci. Prowadzona przez Szpital dzia#alno## nie jest podporz#dkowana regu#om op#acalno#ci i zysku, jednak, jak wynika ze z#o#onych dokumentów, posiadane przez Szpital aktywa, kwoty wydatkowane w celu pokrycia nale#no#ci publicznoprawnych, kosztu materia#ów, us#ug czy zobowi#za# wynikaj#cych z umów, s# wielokrotnie wi#ksze od nale#no#ci obj#tych pozwami w niniejszej sprawie. Prowadzi to do wniosku, #e pozwany wybiórczo reguluje niektóre zobowi#zania, innych za# nie reguluje, przy czym kryteria jego wyborów nie zosta#y przedstawione.

O kosztach we wszystkich sprawach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c., nakładając na stronę pozwaną obowiązek zwrotu wszystkich kosztów poniesionych przez powódkę.

Wobec uznania przez pozwanego powództw, co do kwot należności głównych, Sąd Rejonowy w punktach 1.4, II.4 i III.4 nadał wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c.

Apelację od przedmiotowego wyroku wywiódł pozwany. Zaskarżył wyrok w części, tj.:

1. co do nieodroczenia terminu płatności należności głównej zasądzonej w pkt I.1., II.1. oraz III. 1 na okres 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku;
2. co do punktu I.3 i 4, II.3 i 4 oraz III.3 i 4.

Wobec wyroku sformułował następujące zarzuty:

- naruszenia przepisów postępowania tj.

1. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, brak rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego w sposób wszechstronny i naruszenie zasad logicznego rozumowania, a w konsekwencji uznanie, iż pozwany nie udowodnił, iż będzie w stanie dobrowolnie spełnić zasądzone na rzecz powoda świadczenie w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się w wyroku w sprawie, a okoliczność wybiórczego regulowania zobowiązań przez pozwanego przemawia za zasadnością braku odroczenia terminu płatności świadczenia, podczas gdy z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym dowodu z zeznań świadka M. K. wynika, iż istnieje realna szansa, że pozwany otrzyma dotację i pożyczki z Ministerstwa Skarbu Państwa i dokona spłat wierzycieli w okresie półrocznym, w konsekwencji czego przeprowadzane działania restrukturyzacyjne dają podstawę do odroczenia terminu płatności świadczenia;
2. art. 320 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nie odroczenie okresu płatności zasądzonego świadczenia uznając, iż w niniejszej sprawie nie nastąpił szczególnie uzasadniony przypadek do jego zastosowania, poprzez gdy z okoliczności sprawy oraz wskazywanych w kolejnych pismach dowodów, tj. bilansów aktywów i pasywów z dnia 31 grudnia 2013 r. oraz 30 czerwca 2014 r., zeznań świadka M. K. oraz twierdzeń strony pozwanej, wynikało, iż ze względu na stan finansowy strony pozwanej oraz planowanej restrukturyzacji placówki zaszedł uzasadniony przypadek do zastosowania niniejszego przepisu, a tym samym odroczenia terminu płatności zadłużenia;
3. art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i obciążenie strony pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania sądowego, podczas gdy z okoliczności niniejszej sprawy, a nadto przede wszystkim ze złej kondycji finansowej strony pozwanej i roli, jaką odgrywa w rejonie w zakresie służby zdrowia, wynika, że znajdowała się ona jak i nadal znajduje w sytuacji szczególnej, która to sytuacja uzasadnia nieobciążenie strony kosztami postępowania;
4. art. 98 k.p.c. poprzez obciążenie stroną pozwaną kosztami postępowania sądowego, podczas gdy okoliczności sprawy, zgromadzony materiał dowodowy, sytuacja finansowa strony pozwanej, a nadto ogólnie powszechna wiedza w zakresie sytuacji materialnej polskiej służby zdrowia wskazują, iż pozwana nie powinna być obciążona tymi kosztami,

5. art. 228 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie faktu, który jest powszechnie znany, a tym samym nie wymaga przeprowadzenia dowodu, tj. bardzo trudnej sytuacji finansowej polskiej służby zdrowia, w szczególności wielomilionowych zadłużeń szpitali oraz obecnie przeprowadzanego planu restrukturyzacyjnego w Instytucie Centrum (...), podczas gdy okoliczność ta jest powszechnie znana i z urzędu brana pod uwagę w analogicznych sprawach, a tym samym nie musi wymagać dowodu.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odroczenia terminu płatności należności głównej zasądzonej w pkt I.1, II.1 i III.1 wyroku o termin 6 miesięcy od daty uprawomocnienia się wyroku, zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie punktu 1.3, II.3 i III.3 poprzez nieobciążanie strony pozwanej kosztami procesu, a w każdym rozstrzygnięciu - zasądzenie zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego według norm przepisanych.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do zarzutu naruszenia art.233 k.p.c., gdyż dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny może być podstawą stosowania norm prawa materialnego.

Dopuszczenie się obrazy art. 233 § 1 k.p.c. przez sąd może polegać albo na przekroczeniu granic swobody oceny wyznaczonej logiką, doświadczeniem, zasadami nauki albo też na niedokonaniu przez sąd wszechstronnego rozważenia sprawy. W świetle utrwalonych poglądów judykatury i piśmiennictwa prawniczego, nie jest wystarczającym uzasadnieniem zarzutu naruszenia normy art. 233 § 1 k.p.c. przedstawienie przez stronę skarżącą własnej oceny dowodów i wyrażenie dezaprobaty dla oceny prezentowanej przez Sąd pierwszej instancji. Skarżący ma obowiązek wykazania naruszenia przez sąd paradygmatu oceny wynikającego z art. 233 § 1 k.p.c. (a zatem wykazania, że sąd a quo wywiódł z materiału procesowego wnioski sprzeczne z zasadami logiki lub doświadczenia życiowego, względnie pominął w swojej ocenie istotne dla rozstrzygnięcia wnioski wynikające z konkretnych dowodów - grupy dowodów). Skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej niż przyjął sąd doniosłości poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

Ocena dowodów dokonana przez Sąd I instancji w żadnej mierze nie uchybia regułom z art.233 § 1 k.p.c.

W szczególności prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy, że pozwany nie przedstawił szczegółowego planu spłat wierzycieli w wypadku uzyskania środków z budżetu państwa. W dacie zamknięcia rozprawy pozwany Instytut nie dysponował wiedzą dotyczącą tego, czy plan restrukturyzacyjny zostanie zatwierdzony ani kiedy pozwany otrzyma na jego podstawie ewentualne środki finansowe. Świadek M. K. zeznała, że plan restrukturyzacji został opracowany i oczekuje na akceptację Ministerstwa Finansów. Z zeznań świadka wynika wprost, że harmonogramy spłat będą ustalane dopiero po zatwierdzeniu planu restrukturyzacyjnego. Wbrew wywodom apelacji z zeznań świadka nie wynika, że po zatwierdzeniu planu zaspokojenie należności wierzycieli nastąpi w okresie półrocznym.

W konsekwencji przyjąć należy, że Sąd I instancji dokonał trafnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, w oparciu o który poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne.

Zarzut naruszenia art.228 k.p.c. przez jego niezastosowanie i nieuwzględnienie faktu powszechnie znanego jakim jest bardzo trudna sytuacja finansowa służby zdrowia, jest chybiony o tyle, że Sąd Rejonowy poczynił ustalenie, że pozwany znajduje się w bardzo trudnej sytuacji finansowej, a nawet przedstawił szczegóły dotyczące wysokości zobowiązań.

Kluczowym zarzutem apelacji pozostaje zarzut naruszenia art.320 k.p.c.

Przepis ten stanowi, że w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie, a w sprawach o wydanie nieruchomości lub o opróżnienie pomieszczenia - wyznaczyć odpowiedni termin do spełnienia tego świadczenia. Z treści przytoczonego uregulowania wynika, że jest ono stosowane przez sąd fakultatywnie (sąd może), który przez pryzmat okoliczności, na które powołuje się strona chcąc skorzystać z możliwości rozłożenia zasądanego świadczenia na raty (odroczenia terminu płatności), dokonuje oceny istnienia bądź nie przesłanki „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”. Utrwalony jest pogląd, że takie wypadki zachodzą, jeżeli ze względu na stan majątkowy, rodzinny, zdrowotny niezwłoczne lub jednorazowe spełnienie zasądanego świadczenia przez pozwanego byłoby niemożliwe lub bardzo utrudnione albo narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody.

Sąd Rejonowy trafnie uznał, że w realiach rozpoznawanej sprawy nie ma podstaw do uznania, by zachodziły podstawy do odroczenia terminu płatności o 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Nie budzi wątpliwości okoliczność, że pozwany znajduje się w trudnej sytuacji. Jest ona spowodowana zarówno charakterem działalności jaką pozwany prowadzi, jak i sposobem jej finansowania. Zadłużenie pozwanego jest bardzo wysokie. Nie oznacza to jednak, że pozwany nie dysponuje środkami, które pozwalają na jednorazową realizację całego zobowiązania z chwilą uprawomocnienia się wyroku. Pozwany, mimo, że jak wskazuje utracił płynność finansową, dysponuje środkami wielokrotnie przewyższającymi wierzytelności powoda. Podkreślić należy, że pozwany zalega z zapłatą należności od ponad dwóch lat. W tym okresie nie dokonał powodowi żadnej dobrowolnej zapłaty choćby części należności.

Ochrona, jaką zapewnia dłużnikowi art.320 k.p.c. nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela. Zastosowanie art.320 k.p.c. wymaga rozważenia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu wierzyciela. W tym kontekście należy podkreślić, że powód jest przedsiębiorcą i uczestniczy w obrocie gospodarczym na rynku usług medycznych. Oznacza to, że zawiera umowy także z innymi niż pozwany placówkami służby zdrowia, znajdującymi się w różnej kondycji finansowej. Ponosi koszty własnej działalności, realizuje zobowiązania i nie może być na niego przerzucony ciężar finansowania służby zdrowia.

Reasumując, w ocenie Sądu II instancji zarzut naruszenia przepisu art. 320 k.p.c. należało uznać za chybiony.

Niezasadny jest także zarzut naruszenia art.102 k.p.c. przez jego niezastosowanie i błędne zastosowanie art.98 k.p.c. Odnosić należy, co umknęło uwadze apelującego, że rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd Rejonowy oparł o treść art.100 zd. 2 k.p.c., a nie art.98 k.p.c. (powództwo zostało co do nieznaczącej części oddalone). Istota błędnie sformułowanego zarzutu apelacyjnego sprowadza się do zakwestionowania obciążenia pozwanego obowiązkiem zwrotu powodowi wszystkich kosztów procesu, podczas, gdy na zasadzie art.102 k.p.c. nie powinien być tymi kosztami obciążony.

Zdaniem Sądu Okręgowego brak jest podstaw, aby nie obciążać pozwanego kosztami postępowania. Nie można podzielić stanowiska skarżącego, iż w niniejszej sprawie zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek, który – zgodnie z przepisem art. 102 k.p.c. – pozwoliłby na odstąpienie od obciążenia kosztami strony pozwanej. Należy pamiętać, iż stosowanie normy art. 102 k.p.c. nie ma charakteru obligatoryjnego, musi mieć charakter wyjątkowy i uwzględniać całokształt okoliczności konkretnej sprawy. Stan majątkowy nie powinien być decydujący sam przez się, bez oceniania go przez pryzmat innych przesłanek. Do okoliczności uzasadniających zastosowanie art.102 k.p.c. nie można też zaliczyć prowadzenia przez stronę pozwaną działalności leczniczej (choć niezwykle istotnej), skoro działalność gospodarcza powoda adresowana jest właśnie do placówek leczniczych. Pozwany nie uścił na rzecz powoda należnych mu świadczeń w umówionym terminie. Tym samym zmusił go do wytoczenia powództwa. Z tej przyczyny powód ma prawo otrzymać od strony pozwanej zwrot kosztów procesu. Kwestia planu restrukturyzacyjnego, od którego strona pozwana uzależnia odzyskanie płynności finansowej, pozostaje indyferentna z punktu widzenia powoda, któremu przysługiwało w stosunku do strony pozwanej wymagalne roszczenie. W tej sytuacji powód, który został

zmuszony przez stronę pozwaną do zainicjowania postępowania i poniósł związane z tym koszty, winien – jako strona wygrywająca – otrzymać ich zwrot.

Z tych względów Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art.385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art.391 k.p.c. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika powoda została ustalona w każdej ze spraw zgodnie z § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.Nr 163 poz.1349 ze zm.).